

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
POBOČKA V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1967

BRNO 1968

správce muzea. Keramika byla restaurována v laboratoři Archeologického ústavu ČSAV, pob. v Brně. Je to baňatý džbánček s uchem, nezdobený zvoncovitý pohár a miska. Všechny tyto nádoby patří kultuře zvoncovitých pohárů, mladší fázi.

1. **Džbáněk** je na povrchu tmavošedý, drsný, pěkně vymodelovaný. Je baňatý a ouško je umístěno na výdutí.

Výška — 95 mm; max. šířka — 75 mm; Ø jeho hrdla — 65 mm; Ø okrouhlého rovného dna — 40 mm; výška ucha — 45 mm, šířka ucha — 25 mm. Nádobka je dobře zachována, pouze ouško bylo ulomeno a přilepeno. (Tab. 17:5.)

2. **Zvoncovitý pohár** je cihlově červeně zbarven, má drsný nevyhlazený a nezdobený povrch.

Výška — 110 mm; Ø hrdla — 135 mm; Ø dna — 70 mm; max. Ø výdutí — 115 mm. Má tvar typický pro zvoncovité poháry. Je spleten z několika zlomků a část jeho okraje a stěny pod ním je doplněna sádkou. (Tab. 17:6.)

3. **Kónická miska** má rovněž cihlově červenou barvu. Její okraj, 15 mm široký, je plochý, hladký a rozšířený dovnitř nádoby. Vně je oddělen od stěny nádoby žlábkem.

Miska je 140 mm vysoká; Ø hrdla — 290 mm; Ø kulatého dna — 105 mm. (Tab. 17:7.)

Společně s těmito nádobami byla nalezena též zvířecí kůstka. Šlo asi o hrob kultury zvoncovitých pohárů. Na témže místě, kde byla tato keramika zvoncovitých pohárů nalezena, zachránil Fr. Kalousek r. 1938 při stavbě kasáren časně únětický (protoúnětický) hrob, jehož hojný inventář je v MM v Brně (viz Pam. arch. 44 1953, 230). Mezi keramikou z mladší fáze kultury zvoncovitých pohárů z této lokality a protoúnětickou, zachráněnou Fr. Kalouskem, lze zjistit určité vztahy, jež dokládá především výše popsany džbáněk (např. umístění ouška na něm), ale i miska. To se zdá potvrzovat současnost protoúnětické kultury s mladší fází kultury zvoncovitých pohárů i na tomto nalezišti. Hrob kultury zvoncovitých pohárů byl zachráněn v Bučovicích také (kromě jiných míst) v areálu UP závodů, což je poměrně nedaleko kasáren, odkud pochází současný nález. (Viz Fr. Kalousek, ČMMZ 41 1956, naleziště Bučovice III.)

EIN NEUER KERAMIKFUND DER GLOCKENBECHERKULTUR IN BUČOVICE (Bez. Vyškov)

Im Frühjahr des Jahres 1968 fand man beim Fällen eines Baumes im Areal der Bučovicer Kasernen vorzeitliche Keramikscherben, aus denen man drei Gefäße der Glockenbecherkultur zusammenkleben konnte: einen Krug, einen unverzierten roten Glockenbecher und eine konische Schale. Zusammen mit diesen Gefäßen fand man die Reste eines menschlichen Skeletts; es handelte sich offenbar um ein gestörtes Grab.

VÝZKUM NITRANSKÉHO POHŘEBIŠTĚ V HOLEŠOVĚ V ROCE 1967 (okr. Kroměříž)

JAROMÍR ONDRÁČEK, AÚ ČSAV Brno
(Tab. 21:1—9)

Na pozemku JZD Všetuly u holešovského letiště pokračoval i v roce 1967 systematický výzkum nitranského pohřebiště. Byla odkryta plocha téměř 1000 m², na níž bylo zachyceno 78 hrobů nitranských, jeden hrob kultury zvoncovitých pohárů a jeden únětický. V podstatě se podařilo vymezit západní a východní okraj pohřebiště a na základě hustoty hrobů v severní části zkoumané plochy je zřejmé, že právě na této straně musíme počítat s dalšími objevy.

Všechny nitranské hroby vykazovaly opět značnou jednotnost v orientaci (Z—V a V—Z) a mnohé z nich se vzájemně překrývaly. Keramické milodary se vyskytovaly jen vzácně a z ostatních nálezů lze uvést zvláště vrbové listy, drátěné ozdoby, kostěné a skleněné korálky, součásti lukostřelecké výbavy (nátepní ploténku, pazourkové šipky), úštěpy, měděné tyčinkové náramky, spirálovité trubičky z náhrdelníků, měděnou náušnici, kančí kly a zvířecí žebra.

Loňský výzkum přinesl i určitý poznatek o vzájemném vztahu hrobů kultury zvoncovitých pohárů k nitranským, a to v tom smyslu, že kostrový hrob kultury zvoncovitých pohárů (č. IV), obsahující

černohnědou mísu s rozšířeným okrajem byl porušen nitranským hrobem 206, k jehož milodarům patřila i ozdoba tvaru vrbového listu a tyčinkovitá nátepní ploténka z pískovce. V porušené části hrobu IV došlo ke zničení několika nádob, jejichž střepy se nacházely v humusovité vrstvě kolem hrobu. Mezi nimi bylo i několik střepů z červeného zvoncovitého poháru.

Vyloupený hrob 221, nalezený na severovýchodním okraji pohřebiště, lze na základě nálezů datovat do klasického období únětické kultury. Odpověď na otázku, zda uvedený hrob souvisí s nitranským pohřebištěm nebo je součástí samostatné skupiny únětických hrobů, dají teprve výzkumy příštích let. Orientace kostry hlavou k západu a poloha na pravém boku však ukazuje, že i v tomto případě byly respektovány zvyklosti nitranského způsobu pohřbívání.

Skutečnost, že v uplynulých sezónách bylo na holešovském pohřebišti prozkoumáno téměř 300 hrobů, ukazuje na jednu z největších koncentrací obyvatelstva nejen v rámci nitranské skupiny, ale i v rámci celého východoevropského kulturního okruhu starší doby bronzové.

AUSGRABUNGEN AUF DEM GRÄBERFELD DER NITRA-GRUPPE IN HOLEŠOV IM JAHRE 1967 (Bez. Kroměříž)

Auf dem Grundstück der LPG Všetuly bei dem Flugplatz von Holešov setzte auch im Jahre 1967 die Plangrabung des Gräberfeldes der Nitra-Gruppe fort. Man deckte eine Fläche von nahezu 1000 m² ab, auf der 78 Gräber der Nitra-Gruppe, ein Glockenbechergrab und ein Grab der Aunjetitzer Kultur erfaßt werden konnten. Es gelang, den westlichen und östlichen Rand des Gräberfeldes im wesentlichen zu bestimmen; da die Belegung des nördlichen Teils der untersuchten Fläche sehr dicht ist, darf man hier mit weiteren Entdeckungen rechnen.

Alle Nitra-Gräber zeigen wiederum eine bedeutende Einheitlichkeit in der Orientierung (West—Ost und Ost—West) und viele Überlagerungen. Keramische Beigaben finden sich nur selten, von den übrigen Funden sind insbesondere Schmuck in Weidenblattform, Zierstücke aus Draht, Knochen- und Glasperlen, Bestandteile, die zur Bogenschützenausstattung gehören (Armschutzplatten, Flintpfeilspitzen), Abschlüge, Kupferstabarmringe, die zum Halsschmuck gehörigen Spiralröhrchen, ein Kupferrohring, Eberhauer, und Tiergerippe zu nennen.

Die vorjährige Grabung brachte auch eine gewisse Erkenntnis über das zeitliche Verhältnis der Glockenbechergräber und Nitragräber: das Körpergrab der Glockenbecherkultur (Nr. IV), das eine schwarzbraune Schale mit verbreitertem Rand enthielt, wurde von dem Nitra-Grab 206 gestört, zu dessen Beigaben auch ein Schmuckstück in Weidenblattform und eine stabförmige Armschutzplatte aus Sandstein gehörten. Im gestörten Teile von Grab IV wurden einige Gefäße zerbrochen, deren Scherben man in der Humusschicht, die das Grab umgibt, fand. Unter den Bruchstücken erkannte man auch mehrere Scherben eines roten Glockenbechers.

Das z. T. ausgeraubte Grab 221, das man an dem nordöstlichen Rande des Gräberfeldes entdeckte, ist nach seinem Fundguts der klassischen Periode der Aunjetitzer Kultur zuzusprechen. Eine Antwort auf die Frage, ob dieses Grab mit der Nitra-Nekropole zusammenhängt oder den Teil einer selbständigen Aunjetitzer Gräbergruppe darstellt, werden erst die künftigen Grabungen in den nächsten Jahren geben können. Die Orientierung des Toten mit dem Kopf nach Westen und die rechte Hocklage deuten jedoch an, daß auch in diesem Falle der von der Nitra-Gruppe geübte Bestattungsbrauch respektiert wurde.

Der Umstand, daß in den vergangenen Grabungsetappen auf dem Gräberfeld von Holešov schon nahezu 300 Gräber untersucht werden konnten, verrät, daß in diesem Raume mit einer der größten Bevölkerungskonzentrationen zu rechnen ist und dies nicht allein im Rahmen der Nitra-Gruppe, sondern auch im Rahmen des gesamten osteuropäischen Kulturkreises der ältern Bronzezeit.

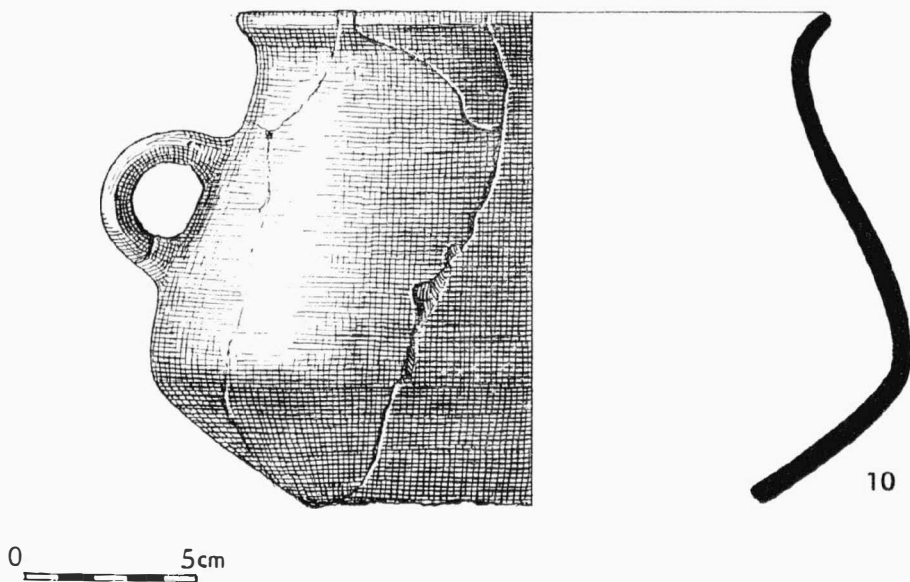
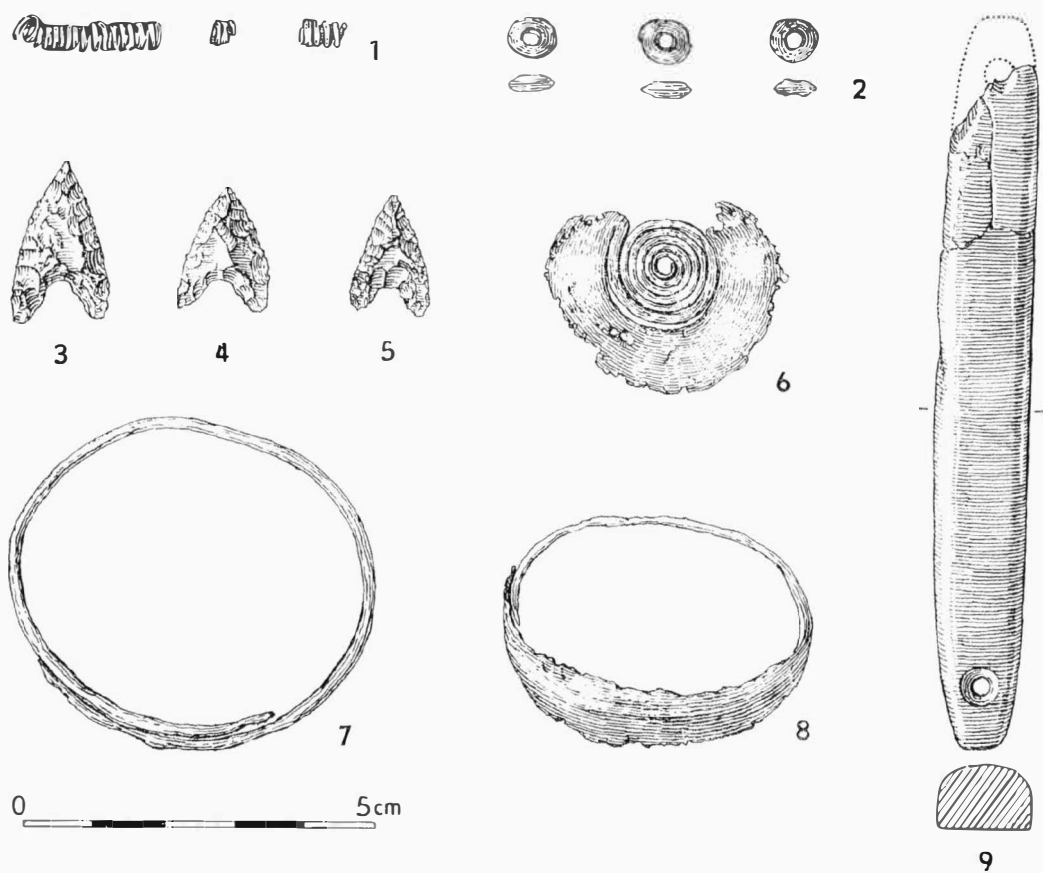
SPEKTROGRAFICKÝ VÝZKUM MĚDĚNÝCH PŘEDMĚTŮ Z POHŘEBIŠTĚ NITRANSKÉ SKUPINY V HOLEŠOVĚ (okr. Kroměříž)

LADISLAV PÁGO, AŮ ČSAV Brno

Archeologický výzkum pohřebiště nitranské skupiny v Holešově, okr. Kroměříž, pokračoval i v dalším výzkumném období. Měděné předměty, které zde byly nalezeny v jednotlivých hrobech, byly zkoumány současně také z hlediska jejich chemické charakteristiky. K určení stopových prvků bylo použito, podobně jako v předešlých případech, emisní spektrální analýzy.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1967

Vydává: Archeologický ústav ČSAV, pobočka v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: Prof. dr. Josef Poulik, DrSc.
Redaktoři: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Řihovský
Překlady: Helena Plátková
Kresby: B. Ludíková, tab. 1—3 dr. B. Klima, tab. 8, 11—13 S. Ševčík
Na titulní obálce: Bronzový závěsek ze slovanského hradiska v Mikulčicích
Tiskem: Grafia, n. p., Brno, provozovna 04, Gottwaldova 21
Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné
59/104/68.

Tab. 21.

1—9. Holešov (okr. Kroměříž). Nálezy z pohřebiště nitranské skupiny. — Funde vom Gräberfeld der Nitra-Gruppe;
 10. Brno-Královo Pole. Nadoba z únětického hrobu. — Gefäß aus einem Grab der Aunjetitzer-Kultur.